

Taškų suma	
------------	--

Trukmė – 45 min.

Teksto suvokimo užduotis (17 taškų)

Vytautas Bubnys

Ajerai kvopia

1. Tuomet dar galulaukės beržynėlio tankmė baugino mane tarsi slėpinga giria, pro šalį tekanti Švendrė man atrodė didžiausia upė, o Juočbalių kalvelė – aukščiausias kalnas. Bėgiodavau per dienas kieme, žaisdavau sodelyje. O sodelio pakrašty buvo bala – didelė, gili ir iš vieno šono klampis. Ten augo ajerai, tarp jų kumsejo varlės ir žydėjo maurais apsitraukęs vanduo.
2. Kartą mama užminkė duoną, užkūrė krosnį ir tarė:
3. – Nubėk ajerų.
4. Aš labai mėgau duoną, keptą ant ajerų. Apatinė plutelė gelsva, paskrudusi, taip skaniai kvėpėdavo! O dar jeigu šilta, su sviestu... Valgai ir atsivalgyti negali.
5. Nulėkiau prie balos, įsibridau į klampų purvą ir skabau traškius laiškus, tarsi daržely lelijas. Diena graži, saulėta, bitutės tik siuva ore, tik dūzgia ratuotos žiedų dulkelėm. Ties taku, tarp senųjų obelių bąla mamos austos lininės drobės. Visą žiemą dūzgė jos ratelis, visą pavasarį trinksėjo staklės. O dabar ji kas rytas čia patiesia drobes. Jų galus, kur įsiūtos kilputės, prismeigia mažais kuoliukais, kad ištikęs vėjas nesudraikytų. Vakaraus, kai krinta rasa, mama drobes suringuoja ir, užmetusi ant pečių, neša klėtin.
6. Nepalenkdamas galvos, skubiai laužiu ajerų ir kraunu sau glėbelin. Aitrokas, salsvas jų kvapas man primena duoną, ir aš net seilę nuryju.
7. Nusprendęs, kad mano rankose tiek ajerų, jog užteks visiems keturiems kepalams pašauti, išpūškuoju į krantą. Gal, nubėgus prie lentos, įmerkti kojas į vandenį ir taip pasėdėti teliuškojant? Bet mane vilioja ajerais įsismelkusi duona, ir aš išbėgu į takelį. Ūmai stabteliu. Kiek kartų lėkiau šiuo takeliu, nesustojau, o dabar stypsau ir žiūriu į baltas linines mamos drobes. Jos bąla saulėje, tvaskėdamos tarsi šviežutėlis sniegas, tarsi balčiausias cukrus. Jos, patiestos viena paskui kitą, driekiasi ligi pat darželio tvoros, tarytum lieptas, vedantis į užburtą pasakų pilį. Tarytum baltas takas, kuriuo geroji laumė vedė našlaitį į stebuklą karalystę... Ir aš pasileidžiu šiuo taku. Aš lekiu, apglėbęs ajerų pundelį – duonos kvapą. Bėgti taip lengva, taip smagu ir gera. Taip minkšta kojoms... Bėgčiau ir bėgčiau!.. Toks trumpas šis takas, o aš norėčiau, kad jis niekad nesibaigtų...
8. Atsigrežiu, pasižiūriu atgal, ir nusvyra rankos, paberdamos ajerų: ant baltos mamos drobės – purvinų mano kojų pėdsakai.
9. Pranyksta šviežios duonos ir ajerų dvelkimas, tarsi pūkštelėjęs vėjelis jį būtų išsklaidęs ir kažin kur nunešęs.

Klausimai ir užduotys

1. Kokiai literatūros rūšiai priskirtumėte šį kūrinį? Pagrįskite bent 2 argumentais. (1,5 taško)

.....
.....

2. Nurodykite kūrinio žanrą. (0,5 taško)

.....

3. Kas yra pasakotojas: autorius, suaugęs žmogus ar vaikas? (1 taškas)

.....

4. Nurodykite teksto temą. (1 taškas)

.....

5. Kodėl berniukas pasileidžia bėgti drobių taku? (1 taškas)

.....
.....

6. Kaip keičiasi berniuko nuotaika? (7 ir 8 pastraipos.) Pagrįskite citatomis. (4 taškai)

.....
.....
.....

7. Iš 7 pastraipos išrinkite 3 skirtingas meninės raiškos priemones. Įvardykite jas ir išrašykite.

.....

(meninės raiškos priemonė) (pavyzdys) (2 taškai)

.....

(meninės raiškos priemonė) (pavyzdys) (2 taškai)

.....

(meninės raiškos priemonė) (pavyzdys) (2 taškai)

8. Kokia yra pagrindinė teksto mintis? (2 t.).....

.....

Kalbos užduotis (18 taškų)**1. Padėkite skyrybos ženklus.**

(4 taškai)

Dzūkija legendų ir dainų kraštas traukia dažną. Žemė tiesa čia smėlėta bet girios girios! Tik apmesk pušaičių jaunuolyną banguojantį garbanotomis viršūnėmis ir beregint ramuma užlieja širdį. Kita vertus ne tik gamta svarbu. Juk didžiausias kiekvieno krašto turtas žmogus. Druskininkuose žaliajame kurorte prie Nemuno gyveno ir kūrė Čiurlionis nuostabiais dailės kūriniais išgarsinęs šalies vardą visame pasaulyje. Jam spalvų ir garsų kūrėjui pagarbiai lenkiasi visa Lietuva. Čiurlionio tapyba tai gaivi meno versmė taurinanti mūsų mintis nešanti dvasiai palaimą. O kas nesizavi Krėvės žymaus žodžio meistro talentingai sukurtais dzūkų paveikslais? Rašytojo plunksna atgaivino mūsų šalies istoriją didingą brangią kiekvienam lietuviui ir todėl jo apsakymai ir padavimai geriausias paminklas Lietuvos tautai.

2. Paaiškinkite skaitmenimis pažymėtus skyrybos ženklus.

(2 taškai)

Tik šio plataus kiemo šeiminkas,¹ senasis Skirvailis,¹ atrodė ramus. Darbo,² kaip matot,² per akis. Tauta,³ negerbianti savo praeities,³ vargu ar pati verta pagarbos. Atlikęs nedorą darbą,⁴ jis apgręš mašiną ir pardums atgal į miestą. Pro palšus rūkus prasišvietė saulė –⁵ išblukusi, šalta. Jų pašnekesys nutrūko,⁶ kai išvydo keliu kažką atvažiuojant.

A – Išplėstinis dalyvinis pažyminys po pažymimojo žodžio.

B – Priedėlis po pažymimojo žodžio.

C – Įterpinys.

D – Atskirti du gramatiniai centrai.

E – Išplėstinė dalyvinė laiko aplinkybė.

F – Tikslinamoji aplinkybė.

G – Derinamieji pažyminiai po pažymimojo žodžio.

1	2	3	4	5	6

3. Irašykite praleistas raides.

(4 taškai)

Jo brolis k__riąs eiles. Alkanas šuo viską prar__jęs. Kit__pus ežero grojo armonika. Daugelį tebeg__sdina pilies gri__vėsiai. Savo g__venime n__su raš__s laiško nepaž__stamam žmogui. Tėvas savo rūpe__čiais su n__kuo nesidal__ja. Blogai, jei žmogus net__si duotų pažadų. Ant menkai teužš__lusio ežero b__riavosi žvejai. Susir__si vėl, ir paskui mane s__žinė grau__. Saulės ugn__kuras grim__ta į debesį. Visi domėjosi nauj__ja apysaka.

4. Parašykite nurodytu žodžių išvestines formas.*(1,5 taško)*

Pagrindinės formos	Būsimojo l. 3 a.	Es.l. dalyvis	Būt. k. l. dalyvis	Es. l. padalyvis	Būt. k. l. padalyvis	Pusdalyvis	Tariamasis nuos. 3 a.
Ryti, ryja, rijo							

5. Kokios kalbos dalys yra pabrauktieji žodžiai ir kuo jie eina sakinyje.*(3 taškai)*

Pamažu mergaitės lūpos išsitašė, tik šypsantis dar kryptelėdavo nežymiai.

Pamažu – .....

Šypsantis – .....

Kryptelėdavo – .....

6. Suskirstykite reikšminėmis žodžio dalimis.*(1,5 taško)*

Nematyto, žinančiuosius, nepritapusi

7. Parašykite frazeologizmus.*(1 taškas)*

Greitai bėgti – .....

Nusiminti – .....

8. Parašykite bent po 3 sinonimus*(1 taškas)*

Kalbėti – .....

Bėgti – .....